

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és osüörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyetli tagok és községi előjárók egész évre 3 K, tenitők, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FULEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olasz árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K. A nyit-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári okmány-szám: 10.489. szám.

Apponyi a politikai helyzetről.

A hét kimagasló politikai eseménye kétségtelenül az a nagyszabású beszéd és nyilatkozat volt, melyet gróf Apponyi Albert, nemzeti kormányunk egyik legerőteljesebb egyénisége, a múlt vasárnap jászberényi választói körében tartott. Évek óta megszoktuk már, hogy a jászberényi beszámolókon, nemcsak hazánkban, de az egész európai közvéleményben sullyal bíró politikai kijelentések hangzanak el és a nemes gróf, a széles látkörű, európai tekintélynek örvendő miniszter, most is beváltotta a hozzá fűzött legvérmesebb reményeket is. Beszédének előjárójában szerényen megemlékezett a saját tárcája keretében elért eredményekről, azután vázolta a jelen kormány működését a töle megszokott nagyszabású stílusban és meggyőzően ható dialektikájával. Majd áttért az általános politikai helyzetre, melyről így nyilatkozott:

Ámde egy kormány politikája nem áll csupán a programszerűleg maga elé tűzött programponthoz megvalósításából; témát adnak neki a külső befolyások által előidézett, előre meg nem határozható események is, melyekkel azonban meg kell óvnia a nemzet érdekeit. A kormányzatunk idejébe eső ilyen természeti tények közül egyedül azt akarom említeni, ami legközelebb történt: felséges Urunk királyunk uralkodói jogainak kiterjesztését Boszniára és Hercegovinára. A magyar kormány ehhez beleegyezését adta, mert kétségtelen adatokkal bebizonyítottatta előtte, hogy meg kellett tenni ezt a döntő lépést, mely a fennálló hatalmi viszonyokon mit sem változtat, tehát az európai politika konzervatív tényezőit nem érinti, de viszont az általunk birtokolt szféra érintetlenségét megállapítja; meg kellett pedig ezt tenni olyan mozgalmak és események megelőzése végett, amelyek komoly bonyodalmakra vezethetnek volna. Ilyenek remélhetőleg most nem fognak bekövetkezni; azok a hangulatok pedig, amelyek ama tartományok közvetlen szomszédságában kissé zajosan nyilvánulnak meg, fényesen igazolják a történetek szükségszerűségét,

mert elárulják azokat a jogosulatlan aspirációkat, melyek nagyrészt a helyzet formai rendezetlenségéből táplálkoztak, melyeknek semmiesetre sem engedhettünk volna tért, melyekkel szembeszállni később talán nagyobb áldozatokkal járt volna. A török birodalom pedig, melynek belső átalakulását és megerősödését a legnagyobb rokonszenvvel kísérjük, ezekből a mozgalmakból is levonhatja azt a tanulságot, hogy ő Boszniában tényleg nem veszített semmit, a novibazári szandzsákbán pedig positive nyer. Szilárdan bizunk tehát abban, hogy minden nagyobb bonyodalom ki fog kerülni; minden esetre biztosabb erre a kilátás, mint amilyen lett volna, ha a dolgok fejlődését továbbra is összetett kezekkel néztük volna.

Ami pedig az ügynek közjogi oldalát illeti, a magyar kormány föltétlenül ragaszkodik a magyar szent korona jogaihoz ama tartományokra; keresni fogja és meg is fogja találni e jogok érvényesítésének módját; nem mondatott egy szó sem, nem történt és nem fog történni egy intézkedés sem, amely azokat érintené: ilyenhez a magyar kormány beleegyezését soha sem adná. Mindenképen kíváncsi lett volna az idevonatkozó kérdések előzetes tisztázása, de elég ezek közül reámutatnom ama viszony megállapításának szükségességére, melyben a tartományok területe és kormányzata a magyar állam területéhez és kormányzatához állanak továbbá a közös megszállás ténye, valamint az 1880. VI. t.-c. 5. szakasza által teremtett tényleges és jogi helyzet kibonyolító nehézségeire, hogy nyilvánvalóvá tegye ennek az előzetes tisztázásnak lehetetlenségét, mikor a mindinkább közeledő bonyodalmakkal szemben gyorsan és elszántan kellett cselekedni. E cselekvés szükségességét átérzi az ország. Büszkén mondhatom, hogy a magyar közvélemény ezen esemény megítélésében újabb bizonyítékát adja annak a biztos politikai érzéknek, mely nemzetünket jellemzi.

És most végül még néhány szót a választási reformról. Napok, legfőlebb hetek választanak el a javaslat benyújtásától; alapelvei nagyrészt ismeretesek — de még kevésbé ismeretes

az az adathalmaz, melyre a Reich ábrándjának megvalósítását kíséreljék meg. Ezek az elemek a magyar választási reformhoz való illetéktelen beavatkozásaikban tulajdon elveik cinikus megtagadásával a legszélsőbb radikális érvényesülését követelik, nyilvánvalólag, mert attól Magyarország veszít remélik. Szerencsére ez a gyönyörűsége külső szövetségese a belföldi ellenkoalíciónak nem tényező sorunk alakulásában; ilyen erőik szövetezése vagy találkozása csak arra alkalmas, hogy megnyissa minden igaz magyar embernek szemét, azokét is, akiknek netán egyes részleteket illetőleg eltérő a véleménye.

Bizalommal nézek tehát e nagy kérdés megoldása és egyáltalán a magyar nemzet jövője elé, nem elbizakodással, de olyan bizalommal, melynél szilárdabbat hosszú politikai pályám egyetlen pillanatában sem éreztem. Látom a minden oldalról feltornyosuló nehézségeket, hisz ezekbe a kormányon mélyebb bepillantást nyerhetni, mint az ellenzéken, látom a nemzet külső és belső ellenségeinek fenyegető sorakozását, lázas tevékenységét. Ámde mit jelent ez?

Jelenti a pillanat döntő fontosságát; jelenti a közeledést a nemzeti megerősödés politikájának végleges diadalához, melyet megelőzendők az összes ellenséges tényezők egy kétségbeesett végső erőfeszítésre szövetkeznek. Nem kicsinylem a küzdelmeket, melyek ránk még várnak: egy csata nem fogja azokat eldönteni. De céljaiban öntudatosabbnak, eszközeiben egyértelműbbnek, helyzetének gyenge és erős oldalai iránt tájékozottabbnak, szervezetében erősebbnek, erejében meggon-doltabbnak látom ma a magyar nemzetet, mint valamikor előbb volt. Ezt tagadni csak akkor lehet, ha szemünk megakad a pártok körében multhatatlanul előforduló apróbb surlódásokon és nem látja az akció nyugodt folytonosságának azon nagy körvonalait, melyek ama napi hullámzásokból eredményképp ki-domborodnak és az utolsó évek politikájának egységes jellegét megállapítják.

És merem állítani azt is, hogy a lefolyt két év nem volt meddő abban az irányban sem, hogy mind bensőbbé váljon az összhang király és nemzet közt és

hogy e kölcsönös bizalom szellemében megtaláljuk ama kérdések igazságos, a nemzeti szükségeket és a dinasztia érdekeit együttesen kielégítő megoldását, amelyek állandó nyugtalanságot — az utóbbi időben pedig válságos helyzeteket idéztek elő. Vajjon ennek a fejlődésnek, ha valóban bekövetkezik, ki állhatná jó lelkiismerettel útját, akár mint e hazánk hű fia, melynek számára az megnyitná a békés alkotó munka termékeny korszakát, akár mint az uralkodóház hive, melynek hatalmi állása eredményeiben ki nem számítható, újabb biztosítékot nyerne?

Nincs tehát semmi jogosultsága a halvány pesszimizmusnak, az önmagát gyötrő töprengésnek. Kitarító lelkesedéssel és hidegvérrel, önbizalommal és fontolással, szilárdsággal és okossággal, az alkotmány és a nemzeti ügy védelmében szövetkezett erők összetartásával okvetlen győzedelmeskedünk minden akadályon, mely erőteljes nemzeti fejlődésünknek, nemzeti céljaink elérésének útjában áll.

Hogy minő lesz ennek az összetartásnak alakja a jövőben, erről időelőttinek tartom a nyilatkozást; lesz olyan, amilyent a helyzet követel és amilyen az elvhűség feláldozása nélkül lehetségesnek mutatkozik. Mi függetlenségi bölcs vezérünket Kossuth Ferencet híven követve, elveinkhez híven ragaszkodva mindenkor megfogjuk találni a helyes utat, hogy ama nagy felelősség követelményeit teljesítsük, melyet a nemzet bizalmával együtt ránk ruházott.

Védekezzünk!

Irt. Gerlóczy Zsigmond egyetemi tanár.

A legnagyobb elővigyázat, a legszorgosabb védelmi intézkedések dacára is tartanunk kell attól, hogy a kolerát országunkba is behurcolják és ezért helyénvalónak, időszerűnek látjuk, hogy közönségünk figyelmét a fenyegető veszedelemre felhívjuk. Tesszük ezt azért, mert a hatósági védelmi intézkedések sikere jórésben attól függ, hogy a nagyközönség mennyiben érti meg azok szükségességét és mennyiben támogatja a hatóságot védekező intézkedéseiben. Felvilágosított, kellően kioktatott közönség igazi segítőtársa a hatóságnak a védekezésben, míg a tudatlan tömeg nemtörődéssel, sőt mi több, ellentállással végtelenül megnehezíti a hatóság fáradságos munkáját.

A védekezés érdekében való szclgálatot vélünk teljesíteni akkor, amikor ez aggodalmak közepette elmondunk egyet-mást a koleráról és az ellene való védekezésről.

Az ázsiai kolera, őshazáját, Indiát kivéve, a hol állandóan otthonos, mindenütt csak mint behurcolt, kisebb nagyobb járványokat okozó betegség ismeretes.

A kolera bacillust Koch Róbert hírneves német tudós fedezte fel 1884-ben, ő utánna tudjuk, hogy a kolerának egyedüli előidézője az a vessző alakú apró bacillus, mely a

beteg ember gyomrában és beleiben nagy mennyiségben elszaporodik s innét jut a talajba, vízbe, ruha és égyeneműkre, élelmiszerekre és más tárgyakra és ezek után avagy közvetlenül is az emberre.

Kétségtelen, hogy a kolera, egyen és fertőzés után átragadhat az emberre, de másrészt az is bizonyos, hogy járványossá csak akkor válik, ha arra a helybeli és időbeli viszonyok alkalmasak. Így tudományos kutatások kiderítették, hogy lapos, mélyen fekvő, víz és levegő számára alkalmas a kolera csirák fejlődésére míg sziklás talajban, emelkedett, dombos fekvésű helyeken, nem szennyezett talajban nem szaporodik el és ilyen helyeken nem támadnak kolerajárványok. Nagy befolyást tulajdonítanak a kolerajárványok keletkezésében a talajvíz ingadozásának is, így nevezetesen annak, hogy a talajvíz süllyedése különösen kedvez a kolera bacillusok elszaporodásának.

A legtöbb kolerajárvány a nyári hónapokra esik, ellenben a téli hidegebb időjárás nem alkalmas nagyobb kolerajárványok kifejlődésére.

Gyermekek ritkábban betegszenek meg kolerában, mint felnőttek, ellenben öregebb egyének jóval fogékonyabbak rá.

A megbetegedésre kolerajárvány alkalmával különösen hajlamosak szennyezett talajú városrészekben és falvakban, szennyezett udvaru házakban élő tisztátalan emberek, valamint olyanok, kik evésben, ivásban, mulatozásokban mértéktelenek, kik tisztátalan, rosz ivóvizet isznak, romlott élelmiszert esznek.

Akik a tisztaságra minden tekintetben nagy gondot fordítanak, akik tiszta talajon épült házakban laknak és akiknek jó élelmiszereik és kifő-gasztalan ivóvizük van s akik egészségüket minden tekintetben gondozzák, azok a kolerajárvány alkalmával alig forognak veszedelemben.

A kolerajárványokban szerzett tapasztalatok világosan bizonyítják, hogy az a néposztály van leginkább kitéve a megbetegedés veszélyének, a mely az előbb említett rosz egészségügyi viszonyok között él.

A kolera jelei meglehetősen gyorsan fejlődnek ki, sőt igen gyakran minden előzetesebb rosszullet nélkül gyors egymásutánban következő hányással veszi kezdetét. Mászor egy-két napi bágyadság, szédülés, étvágytalanság, általános rosszullet jelzi a kolerát. A fertőzés pillanatától a betegség legelső tüneteinek megjelenéseig terjedő lappangási időszak nagyon rövid, rendszeren 2—3 nap.

A megbetegedés súlyossága tekintetében különböző fokozatokat lehet megkülönböztetni. Némelykor erősebb görcsön, émelygésen kívül komolyabb tünete nincs s a beteg pár nap alatt meggyógyul. Súlyos esetekben a beteg teljesen kimerül, szemei beesnek, bőre ráncos lesz, tagjai hidegek és megkékülnek. Irtózatot kinokat szenved egész testében, de főképen lábikráiban fájdalmas görcsei vannak; majd melle is elszorul és küzködve kapkod levegő után; elhaló, csengés nélküli hangon jajgat és nyögi el rettenetes szenvedéseit.

A kolera kétségtelenül egyike a legveszedelmesebb fertőző betegségeknek. Általában a kolerásoknak

több mint fele meghal. A legutolsó 1892—93-iki budapesti kolerajárvány alkalmával a betegek 58 százaléka halt meg. Értendő tehát, hogy a kolera ellen fokozottabb óvintézkedések szükségesek.

Az óvintézkedések elseje mindenestre a kolerás betegnek legszigorubb elkülönítése.

Tekintettel a betegség borzalmosságára és arra, hogy lakásokban a beteg szennyes ruhaneműinek dezinficiálása nem lehet oly megbízható mint arra berendezett kórházakban, legjobban ha a kolerás beteget kórházba szállítják, még abban az esetben is, ha egyébként lakásában el lehetne különíteni is. Hát még akkor, amikor a lakásban többen vannak. A legnagyobb veszedelem a szegényeket fenyegeti, akik, ha közülük valamelyik megbetegszik, rendszerint nem hívnak azonnal orvost. Egy-két óra lefolyása alatt pedig a kolerás beteg folytonos hányásával szerteszéjjel szórja a bacillusok tömérdek millióit, melyek aztán sokféle utamon beléjűtnak a környezetében levők szervezetébe, illetőleg azok beszennyezett keze, cipője, ruhája és minden egyéb a lakásban levő holmija közvetítésével a lakáson kívül másokra is. Növeli a veszedelem még az, hogy az ilyen lakásból kihordott szemét, vagy kiöntött szennyes víz a talaj felszínére jutva, nagy kiterjedésben szennyezheti a talajt, amelyen a kolerabacillusok hihetetlen gyorsasággal és mennyiségben elszaporodván, egész városrészek lakosságát megfertőzhetik. Ilyenkor aztán már nem csupán a beteg közvetlenül terjeszti a bajt, hanem terjeszti minden, ami az ő hányadéka a legparányibb mértékben is beszennyezett, belekerül a kolerabacillus az utca porába, az ivóvízbe, az élelmiszerekbe és minden tárgyra, amivel érintkezésbe jöhetünk.

Különösen nagy a veszedelem akkor, amikor a kolerabacillus olyan időben kerül a talajba, amely idő az ő továbbbszaporodására kedvező, amikor még az időjárás eléggé meleg. Őszeptember, de sőt ősz utján is a nap sugarai eléggé képesek átmelegíteni a talaj felső rétegeit, amelyek ha eléggé nyirkosak és szennyezettek, egészen kedvező feltételekkel rendelkeznek arra, hogy a kolerabacillusok bennük ne csak megmaradjanak, de sőt el is szaporodjanak. Értendő tehát, hogy melegebb időjárás alkalmával jelentékenyen nagyobb a veszedelem, mert nagy kiterjedésben szennyeződik a talaj, míg a téli hideg a talaj szennyes anyagainak rothadására és nevezetesen a kolerabacillusok szaporodására nem kedvező.

A védekezésnek a beteg szigorú elkülönítése után kétségen kívül leg-hatásosabb módját abban fogjuk megtalálni, hogy magát a betegség okozóját, a kolerabacillust pusztítsuk el. Az az eljárás amely ehhez vezet, a fertőtlenítés, a dezinficiálás.

A hatóságok ilyenkor már jó előre figyelmeztetnek arra, hogy a tisztaságra nagy gondot fordítsunk. Tiszta legyen lakásunk, ruházatunk, testünk. Gondosan fertőtleníteni kell a kolerás beteg lakását. Ezt a munkát nálunk a központi fertőtlenítő intézet begyakorlott embereivel szakszerűen végzi. De fertőtleníteni kell fehérneműit, ágyneműit, ruháját, butorait

és mindent, amivel érintkezésbe jött. Egyébként a lakás alapos szellőzése a bőséges levegő, valamint a nap-sugár, mint minden fertőző betegség ellen, úgy a kolera ellen is legbiztosabb segítője az embernek.

Amíg a kolerás beteg szigorú elkülönítése, valamint lakásának, butorainak, ruhaneműinek fertőtlenítése a hatósági, hogy úgy mondjam hivatalos védekezésnek leginkább kiemelendő része, amelylyel a beteg környezetének csak annyiban van gondja, hogy azokat szorgalmazza és a hatóságot ebbeli munkájában támogassa, addig minden egyes ember magamagát külön is kell, hogy védelmezze. Ha valami ellen, úgy különösen kolera ellen igen hatásos az egyéni védekezés.

Amikor a kolera veszedelem fenyeget, a hatóságok nyilvános intő felhívása jóformán csupa olyan tanácssal van tele, ami az egyes ember magatartására vonatkozik. Vörösfonalként húzódik végig ezekben a tanácsokban a tisztaság nagy jelentősége.

A tisztaság mindenkoron és minden körülmények között a legbiztosabb védelmet nyújt mindenféle fertőzés ellen, de talán egyik fertőző betegség ellen sem védelmez annyira, mint éppen a kolera ellen.

LEGUJABB.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, október 24.

Aerenthal báró külügyminiszter Wekerle miniszterelnök kíséretében esütörtökön este meglátogatta a függetlenségi pártkört, hol Kossuth Ferenc és az alelnökök fogadták a pártnak számos tagja jelenlétében. A külügyminiszter másfél óráig időzött a körben. Politikáról nem esett szó. A külügyminiszter szívélyes, fesz-telen társalgása kedvező benyomást tett a jelenvoltakra.

*

Szerbia zavaros állapotába szomorúan világít be az a kinos botrány, amely legközelebb történt a királyi tanácsban. György herceg a miniszterek jelenlétében rárohant édesapjára és ha vissza nem tartják, felemelt karjával megütötte volna édesapját. Az összeszólalkozásra az adott okot, hogy Péter király a miniszterek és katonatisztek jelenlétében erőlyesen megrögtta György herceget, figyelmeztetvén őt, hogy Szerbiát romlásba döntheti esztelen és meggondolatlan agitációjával. György trónörökös, akinek heves természete köztudomása, elragadtatta magát s dühében atyjára rohant. Ugy látszott mintha öklével a király arcába akart volna csapni. Talán meg is tette volna, ha a tiszték meg nem ragadják karját és a vége a dolognak az lett, hogy a trónörökös a szó szoros értelmében kidobták a tanácskozó tereméből. A király aztán még együtt maradt a miniszterekkel, a trónörökös pedig elment több fiatal tiszt és a diákság gyűlésére, ahol gyújtó beszédet mondott s kikelt atyja ellen. Kijelentette, hogy nem fogja tűrni, hogy a király a nemzeti mozgalmat, amely Bosznia-Hercegovinának az osztrák járom alól való felszabadítására irányul, megakadályozza. A történetek után szélteben beszélték, hogy a nacionalista pár,

amely csupa fiatal elemből és néhány politikusból áll, mindenáron megakarja fosztani trónjától Péter királyt, hogy György herceget kiáltssa ki királynak.

Hiteles forrásból jelentik, hogy a porta ma este hivatalosan visszatartotta a direkt tárgyalásokat Ausztria — Magyarországgal. Hogy mennyire játszott közre ebben a visszautasításban az osztrák-magyar monarchiának vonakodása attól, hogy átvegye a bosznia-hercegovinai török államadósságot és mennyiben nyomott a latban Anglia befolyása, azt e pillanatban még nem lehet tudni. Angolország tegnap hivatalosan érvényesítette befolyását, amennyiben az angol nagykövet kijelentette kormányának nevében, hogy a közvetlen tárgyalások Ausztria-Magyarországgal nem kedvére valók. Tegnapelőtt még úgy állott a dolog, hogy a porta és Ausztria-Magyarország között kész a megegyezés és már csak a megállapodások végleges megszövegezéséről volt szó. Most hogy Törökország vonakodik ezeket a tárgyalásokat befejezni, egyidejűleg közölte illetékes helyen, hogy elfogadja a nemzetközi konferencia tervét.

Latkóczy Imre.

Latkóczy Imre panamázott,
— És rátámadtak szörnyű mód:
„Hogy ilyen olyan szedte-vette
Hitvány züllött erkölcsű vót...
Valóságos titkos tanácsos,
Kegyelmes urak cimborája, —
És ime -- oh jaj! -- most pattant ki
Hogy ő kelmének nincs „morálja.”

Nagy erkölcsök szent őrizői
Erényekben dús honatyák,
Okuljatok Latkóczy Imrén
Kire oly fennen zúg a vád.
Ügyetlen volt az istenadta
Bár klasszikus fia korának...
— Ki tudja rosszabb volt-e vagy
Mint a kik rá követ dobálnak!?
Király Péter.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Rp. Keserű labdacok a Bömböde** részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Cudar idő, komisz idő!
Nem is vártuk, mégis eljő;
Eső, szél, sőt havazás is,
Megváltozott az idő is.

Mi az idővel változunk
Semmi jót meg nem szavazunk,
Maradjon minden — a hogy volt,
Ösapánknak így is jó volt.

Szűk az utca? ördög bánja;
A kinek szűk, az ne járja,
A ki nem fér el majd benne,
Helyét a korcsmában lelje.

A korcsmáros csak hallgatja,
Szavazatját szintugy adja:
Minek a sok új épület,
Ujabb utca, újabb telek?
Hogyha több lesz majd az utca,
Lesz benne majd sok új korcsma
S a hasznát ismét más látja...
Dr Veritás.

— **A képviselőház munkarendje.**

Andrássy Gyula gróf, a ki e hó 21-én másfél órai külön kihallgatáson jelent meg a királynál, mint biztos forrásból értesülünk, föltétlenül beváltja adott szavát és az őszi ülés első érdemleges ülésén, körülbelül november elején, beterjeszti korszakalkotó választási reformjavaslatát a házban, hosszabb beszéd ki-

séretében, melyben javasolni fogja egy külön bizottság kiküldését, mely hivatva lenne, hogy a nagyszabású törvényt előkészítse a parlamenti tárgyalásra. Miközben ez a bizottság tanácskozik, azalatt a képviselőház tárgyalni fogja Bosznia és Hercegovina annexiójáról előterjesztendő törvényjavaslatot, továbbá a kormány indemnítását és esetleg a kivándorlásról alkotott javaslatot is.

— **Egy budapesti lap** a héten világgá bocsátott egy hirt, hogy új paktum készül a király és a kormány között, a melynek értelmében a választói reform előzetes szentesítéséért a koalíciónak fel kell emelni az ujonclétszámot. Kormánykörökből az egész hirt megcáfolják és kijelentik, hogy elejétől végig közönséges, önkényes kohalmány.

— **Személyi hir.** Mathiász József, pénzügyi tanácsos, a fogyasztási adócsoporthoz főnöke, miniszteri biztos e hó 19-én városunkba érkezett és e naptól kezdődőleg a helybeli m. kir. adóhivatal számvevőségénél hivatalvizsgálatot tartott. A vizsgálatot tegnap, szombaton fejezte be és a tapasztaltak felett teljes meglegedését fejezte ki.

— **Erdélyrészi vásárok.** Vasárnap, október 25-én Nagymás, Ósinka, Sósmező; 26-án Buza, Erked, Hadad, Magyarigen, Szászcsoára; 27-én Homoródoklánd, Szentlászló; 28-án Erdőszentgyörgy, Jakabfalva, Kézdivásárhely, Monora; 29-iken Papolez; 30-án Borgoprund, Déva, Kékes; 31-iken Egerbegy, (Nagy-Küküllőm). Gyergyóalfalu, Mezőbánd, Óradna, Szásznádas; november 1-én Daróc, (Udvarhelym.) Oláhszentgyörgy; 2-án Kolozsvár, Márpod, Mártonhegy, Székelyköszvényes.

— **A hazai ipar pártolása.** Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter az összes kereskedelmi és iparkamarákhoz a következő leiratot küldötte: Rövid uton arról a sajnálatos körülményről értesültem, hogy hazai kefégyárosaink a sörte-szükségleteiket nem hazai termelés útján hanem a külföldről, főleg Németországból fedezik, holott hazai sörtekereskedőink évi termelésüknek 95 százalékát külföldre kénytelenek kivinni, sőt előfordult olyan eset is, hogy egyik kefégyárosunk Németországból oly sörteket hozatott, amelyet hazai cég exportált oda. Fölkérem a t. kamarát, hogy a fentieket az illetékes gyárosok és kisiparosok tudomására hozni sziveskedjék, mert súlyt helyezek arra, hogy virágzó kefégyártásunk a lehetőséghez képest hazai nyers anyagot dolgozzon fel.

— **A megyék és városok adósságai.** A megyék és városok adósságairól, melyeket legtöbbjük nem könynyelműségből csinál, sokat lehetne csevegni. Mivel azonban az erről való csevegéssel még soha sem sikerült segíteni a bajokon, Pest vármegye törvényhatósága a csevegés helyett egy más, sokkal célszerűbb gondolat keresztülvitelén fáradozik. A terv az, hogy az összes városok és megyék bevonásával olyan bankot szándékozik létesíteni, amely a városok és megyék összes adósságait konvertálná és a honnan a megyék és városok pénzzükségleteiket fedeznék. A megye törvényhatósága az ország összes megyéihez és városaihoz átiratot intézett, a terv megbeszélése és pártolása végett. Részünkről a tervet nagyon egészségesnek találjuk és megérdemli,

hogy az egyes törvényhatóságok komolyan és behatóan foglalkozzanak vele. Mindenik törvényhatóság legjobban ismeri a maga dolgát, baját, de egyetlenegy sincs, amelyeknek több-kevesebb adóssága ne volna s amelyiktől szép szerével meg nem akarna szabadulni.

— **Új gazdasági szakértők.** A fődmivelésügyi miniszter Udvarhelyvármegye területére, birtokrendezési ügyekben gazdasági szakértőkké Daniel Lajos nagybirtokos, vargyasi lakost, Ferenczy Gyula nyugalmazott árvaszéki elnököt és Szabó István, udvarhelyi lakost jelölte ki.

— **Bibliai történetek** cím alatt most jelent meg Tarcsafalvy Albert kolozsvári igazgató-tanító, lapunk jeles munkatársának tankönyve a népiskolák III—IV. osztálya számára, ötödik teljesen átdolgozott kiadásban. E kitűnő tankönyvet az unitáriusok egyh. képv. tanácsa pályadíjjal jutalmazta, a mit méltán meg is érdemelt, mert mély vallásos tartalmával, a tárgy poetikus feldolgozásával, nemmes erkölcsi tendenciájával hivatva van az ifjúságot hitében és erkölcsiében megnemesíteni, a jóra és szépre oktatni. Megrendelhető Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyen. Ára kötve 80 fillér.

— **A helybeli Oltáregyesület** által rendezendő kiállítás fedezésére Kedves Istvánné és Péter Lajosné gyűjtőívén következők adakoztak: Péter Józsefné 2, Papp Lajosné 5, Szentes Márton 4, Schnapek Józsefné 1, Ágotha Albertné 2, Jakab Gyuláné 1, Tamás Balásné 4, Sterba Ödönné 1, Gáspár Balázs 1, Sükösd Miklósné 2, Kovács Istvánné 1, Schuller Jánosné 2, Betegh Pálné 1, N. N. 40 f, Benedek Gézáné 1, Szeles Pálné 2, dr Urbányi Istvánné 2, öz. Pálffy Ferencné 8 K, Albert Péter 40 f, Tassaly Lajos 4, Szebeny Balásné 1, Tóth Mártonné 1 K, Novák Jánosné, Kállai Móziné 40—40 f, Kállai Sándorné 1, Révfy Zoltánné 1, Sándor Imre 1, Tallyán Antalné 2, Gáspár Miklósné 1, dr Macskássy Ignác 2, Daróczy Józsefné 2, Löffy Lajosné 1, Kovács Jenőné 2 K, Karda Dénes 50, Orbán Balásné 40 f, Heitz Vilmosné 1, Ferenczy Ferencné 2, Zakariás Póli 1 K, Filz Rezsőné 50 f, Rudnyák Péterné 1, Keresztes Sándorné 4, Daróczi Ninuka kézimunka, Szöllőssy Mari 1. öz. Papp Z. Istvánné 1, Pásztor Istvánné 3, Schuller Mihályné 2, Topai Döméné 1 K, Papp Jenő 10 f, Daróczi testvérek oltárterítők, Papp Lajoska 10 f, Tallyán Józsefné 3 K, Papp Erzs 10, Seidel Zsuzsa 50, Papp Margit 10, Papp Andorka 10 f, Ágotha Ferenc 1 K, Orbán Antalné 1 K, N. N. 20 f, Jakabfy Lajos 1, öz. Gál Jánosné 2, Kun Béla 1, Koronkai Ferencné 60, Báncsné 80 f, Szebeny Antalné 2 K, Baczó Lászlóné 50 f, Barkóczy Albertné 1, Györfly Titusz 1 K, Pásztor Józsefné 20 f, öz. Jancsó Antalné 2, öz. Molnár Endréné 1, Csép Endréné 2, öz. Török Pálné 2, Gáspár József 1 K, Jaklis Györgyné 40 f, Kandó Mózesné 2 K, Czikmántori Albert 80, Fénya András 50, Fénya Andrásné 50 f, Frank Nándorné 2, Orbán Józsefné 2 Fernengel Gyuláné 2 K, összesen 113 korona 50 fillér.

— **Czáját megverték.** A tavasz elején itt működött szerény cirkusznak, mely a baromvásártéren ütötte fel sátorát legvonzóbb érdekessége a díjbirkózás volt; közönségünk rokonszenve akkor az ügyes Czája Bertalan díjbirkózó mellett nyilvánult meg, a kit úgy ünnepelelt, mint valami híres primadonnát. Most arról értesítenek bennünket, hogy Czája Bukarestben az ott működő Sidoli cirkuszban egy Padubni nevű oroszral birkózott és a mikor Czája meg nem engedett fogásokat használt, a közönség megbotránkozásának hangosan adott kifejezést. A hatalmas erejű orosz legyőzte Czáját, aki aztán dü-

hében nekiesett az oroszoknak és öklével ütlegelni kezdte, mire az egész közönség a porondra rohant és öklével, bottal ütötte verte Czáját. Végre a rendőröknek sikerült a nyugalmat helyreállítani, de Czájának betiltották a további birkózást.

— **Zálogházi árverés.** A meg nem utított zálogtárgyakat folyó évi november hó 5-én d. u. 2 órától kezdődőleg a helybeli zálogkölesön intézetben nyilvános árverés útján eladják.

— **A segesvári karácsonyi kiállítás,** melyről lapunk egyik közeli számában már megemlékeztünk arányai-ban elég nagyszabásúnak ígérkezik. Ma vettük báró Kemény Béláné urnőtől az értesítést, hogy újabban a következő díjakat tüzték ki összesen 267 korona értékben és pedig: Házi ipar I. díj 50 K. II. díj 30 K. III. díj 25 K. Kézműipar I. díj 50 K. II. díj 30 K. III. díj 25 korona. Ezenkívül elismerő oklevelek is osztatnak. Lám ez a lelkes urinő felismerve magasztos hivatását, a kisemberek érdekében is kifejté áldásos működését, és öröklött szép arisztokratikus neve ellenére sem tartja magához méltatlannak tevékenységét a legalsóbb társadalmi rétegekre is kiterjeszteni. Ilyen kellene nálunk, bárcsak egy is, a ki példájával utat és irányt mutatna, miként lehetne és kellene ezt a mi beteg társadalmunkat halottaitól felébreszteni és érdeklődését a közügyek iránt felkelteni és folyton ébrentartani.

Szamárköhögés

könnyen elmúlik a SCOTT-féle Emulsió használata folytán. Orvosok, bábák és szülők bizonyítják ezt ezer és ezer levélben.

A Scott-féle Emulsió

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a halászt — kérjük figyelembe venni.

segít azért, mert elsőrangú alkotórészei és az eredeti SCOTT-féle eljárás kiváló szerre tesz, sőt tápereje is elsőrangú. Már az első adagtól csodálatosan javul az általános egészség.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.

Kapható minden gyógyszertárban

Kiadja: Betegh Pál villam-motoros könyv- és újságkiadó intézete.

FOGORVOS PERL JÓZSEF

American dentist

Székelyudvarhelyen tartózkodik.

Lakása: Budapest Szálloda 2. sz.

Rendel: délelőtt 9—12 óráig és
délután 2—5 óráig. —

Csemegeszőlő, csakis elsőrendű, nemas fajok, — postakosoranként 2-80 K, 100 kg. vételnél 40 K. Csemege alma és körte postakosoranként 2-40 K, 100 kg. 24 koronától feljebb. — Görög és sárga dinnye 100 kg. 10 K, turkesztán és ananász 32 K, postakosoranként 2-40 K. — Paradicsom, töltött zöld paprika és fejeskáposzta postakosár 2 K. Vasúti rendelést csakis előleges beküldéssel szállít: **Szabó 176. gyümölcskivi-tele Csongrád.**

10814—1908. tkvi sz.

Hirdetmény.

A m. kir. Igazságügyminiszter ur 1906. évi július hó 6. án 14114—1906. szám alatt elrendelte, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó *Székelyfancsal* község telekkönyveibe felvett mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi 29. t. c. 1889. évi 38. t. c. és az 1891. évi 16. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t. c. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan foganatosíttassék.

E célból a helyszíni eljárás *Székelyfancsal községben 1908. évi november hó 18-ik napján* fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. mindazok, kik a telekkönyv-könyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, a kiküldött bizottság előtt a kiküldött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló esetleges okirataikat mutassák fel.

2. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírássra az 1886. évi 29. t. c. 15—18. §-ai és az 1889. évi 38. t. c. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött bizottság előtt igazolják, vagy oda-hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött bizottság előtt szóval ismerje el, és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben ez uton jogait nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől esnek.

3. Továbbá mindazok, kiknek tényleg már megszűnt egyéb jog van nyilvánkönyvileg bejegyezve, ugy-szintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve, hogy a törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyeg mentesség kedvezményétől esnek.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1908. évi október hó 14-én.

Gyarmathy Ferencz,
kir. tszéki bíró.

Szám: 4001—1908. k. i.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye homoróli járásához tartozó kányádi körjegyzői állásra, mely alá Kányád, Petek, Jásfalva községek tartoznak, pályázatot hirdetek, s felhívom azokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, — hogy az 1900. évi I. t. c. 6. §, illetve az 1900. évi XX. t. c. 3. §-ában előírt minősítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám *folyó évi november hó 15-ig d. u. 4 óráig* feltétlenül nyújtsak be mert a később érkezőket nem fogom figyelembe venni.

Javadalmazás:

1. Fizetés 1600 korona.
 2. Természetbeni lakás.
 3. Irodai átalány 82 korona.
 4. Fuvarátalány Kányád és Jásfalva részéről 60 korona.
- Petek esetről-esetre a körön kívüli utazást uti napló szerint megfelelő arányban fizeti.

Okland, 1908. október 10. én.

Szabady, főszolgabíró.

Eladó ház.

Az Árpád-utca 60. szám alatt levő ház eladó. Értekezni lehet az 58. szám alatt.

Szám: 5820—1908. tkvi.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelykereszturi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy az Albina nagyszebeni takaré- és hitelintézet végrehajtónak Bartalis Lajos végrehajtást szenvedő elleni 511 K 20 f. törkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék (a székelykereszturi kir. járásbíró) területén levő kadácsi 3. sz. tkvben

A	1	rdsz.	76 h.	317	öl	kertre	36 korona
2	"	177	"	439	"	faházra)	332
3	"	178	"	68	"	kert)	21
4	"	284	"	518	"	szántóra	24
5	"	333	"	480	"	")	80
6	"	337	"	537	"	")	32
7	"	376	"	879	"	")	37
8	"	377	"	1046	"	")	16
9	"	466	"	778	"	")	16
10	"	486	"	903	"	")	18
11	"	487	"	102	"	kaszáló)	8
12	"	488	"	102	"	")	9
13	"	549	"	667	"	szántóra	16
14	"	638	"	877	"	kaszálóra	12
15	"	728	"	550	"	")	4
16	"	729	"	369	"	legelőre)	4
17	"	795	"	231	"	szakadás)	4
18	"	796	"	370	"	kaszáló)	14
19	"	1321	"	1132	"	erdőre	6
20	"	1479	"	475	"	")	21
21	"	1593	"	912	"	")	37
22	"	1690	"	817	"	")	58
23	"	1719	"	779	"	")	13
24	"	1757	"	400	"	kaszálóra)	15
25	"	1758	"	400	"	")	33
26	"	1776	"	502	"	szántóra	5
27	"	1795	"	457	"	")	30
28	"	1809	"	406	"	")	98
29	"	1825	"	896	"	")	33
30	"	1860	"	798	"	kaszáló)	12
31	"	1861	"	64	"	árok)	7
32	"	1987	"	533	"	szántó	23
33	"	2087	"	186	"	kaszáló	18
34	"	2291	"	678	"	szántó	18
35	"	2333	"	417	"	")	18
36	"	2438	"	262	"	kaszálóra)	
37	"	2439	"	172	"	vizrontás)	
38	"	2448	"	859	"	kaszálóra	
39	"	2728	"	803	"	szántóra	
40	"	2761	"	1085	"	")	
41	"	2771	"	164	"	")	
42	"	551—1	"	550	"	")	
43	"	1826—2	"	436	"	")	
44	"	1826—1	"	437	"	")	

összesen 1110 K ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1908. évi november 9. napján** délelőtt 9 órakor Kadács község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát, vagy az 1881. LX. t. c. 42 §-ában jelzett arányával számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. § a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Székelykeresztúron 1908. évi augusztus 21-én.

Cseresznyés Sándor,
kir. járásbíró.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónak bizonyult háziszor, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közhírnél, oszónál és meghűléseknél, bedörzsöléséppen használva.

Figyelemztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.— és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerár az „Arany oroszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyász- jelentések.

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál
villamos üzemre berendezett könyvnyomdát és könyvkötő-intézetben Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Videki megrendeléseket azonnal elintézi.

forduljon minden
érdeklődő, ki súlyt
fektet I. fajtisza anyagra.

Gyümölcsfák,

disz- és keri-
tés-növények
stb.

Nemes szilvacsemetékben nagy készlet.

SZŐLŐOLTIVÁNYOK

európai, amerikai
sima és gyökerez vesszők.

Arjegyzőket
ingyen, küld.

FISCHER és Társai

faiskolák és szőlőoltványtelepek.